

Türkiye'de Ayrımcılık, Irkçılık ve Nefret Suçları

İnsan Hakları Gündemi Derneği'nin, Türkiye'de son aylarda tirmanisa geçen irkçi, ayırmci ve hosgörüsüzlüğe dayanan söylem ve siddet olaylarına ilişkin hazırladığı metindir.

A- Kavramsal Çerçeve

Ayrımcılık insan haklarını meydana getiren temel değerlere topyekün yapılmış bir saldırıdır. Bunu anlamak için 20. yy dünya tarihine kısaca bakmak yeterli olacaktır: II. Dünya Savaşında 6 milyon Yahudi ve kayıtları düzenli tutulmadığı için bilinmeyen sayıda Roman halkının katledilmesinin ardından, 1990'ların hemen ilk yarısında, eski Yugoslavya'da 250 bin kişinin, Ruanda'da ise 500 bin kişinin savaş ve etnik temizlik sonucu yok olması, ayrımcılığın geçtiğimiz yüzyıl boyunca yarattığı yıkımın en somut örnekleridir.

Günümüzde ayrımcılık değişik formlarda halen devam etmektedir. BM İnsan Hakları Komitesi, 1989 yılındaki otuz yedinci oturumunda yaptığı 18 nolu Genel Yorumda, "Her Türlü Irk Ayrımcılığının Tasfiye Edilmesine Dair Uluslararası BM Sözleşmesinin" 1. maddesindeki "irksal ayrımcılık" ve yine "Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiye Edilmesine Dair BM Sözleşmesinin" 1. maddesindeki "kadına karşı ayrımcılık" tanımlarına atıfta bulunarak, ayrımcılığa ilişkin aşağıdaki tanımı geliştirmiştir:

" Komite Sözleşmelerde kullanılan 'ayrımcılık' teriminin irk, renk, cinsiyet, dil, din, politik ya da diğer görüşler, ulusal ya da sosyal köken, mülkiyet, doğum ya da diğer statüler gibi herhangi bir zemin üzerine dayandırılan, ve bütün hak ve özgürlüklerin eşit ölçüde bütün kişiler tarafından tanınmasını, kullanılmasını veya yararlanılmasını kaldırma veya zayıflatma amacına sahip, herhangi bir ayırma, dışlama, kısıtlama veya üstünlük tanıma olarak anlaşılması gerektiğine inanmaktadır."^[1]

Bu tanım göz önüne alındığında, Avrupa Konseyi'nin de BM İnsan Hakları Komitesinden farklı düşünmediğini söylemek mümkündür. Nitekim, Avrupa İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesine Ek 12 Nolu Protokol'ün 1. maddesi benzer genişlikte bir ayrımcılık tanımı yapar ve ayrımcılığı genel olarak yasaklar:

"Madde 1-Genel olarak ayrımcılığın yasaklanması

1. Kanunda öngörülen haklardan yararlanma, cinsiyet, irk, renk, dil, din, siyasi veya başka görüşler, ulusal ya da sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensubiyet,

servet, dogum veya baska bir statüden kaynaklanan herhangi bir nedenle ayrim yapilmaksizin saglanir.

2. Kimse, herhangi bir kamu otoritesi tarafından, 1. fıkııada sayılan gerekçelerle ayrimciliga tabi tutulamaz."^[2]

Avrupa İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesine Ek 12 Nolu Protokol'ün Avrupa ülkeleri tarafından onaylanıp uygulanması Avrupa bölgesinde ayrimciligin önlenmesine önemli ölçüde katkıda bulunacaktır. Ayrimcilik, insan haklarına yönelik temel bir saldırı olduğu gibi, daha baska pek çok ihlalin ortaya çıkması için de elverişli bir zemin yaratmaktadır.

"Ayrimcilik, sadece sahip oldukları kimlik ya da inançlarından ötürü belli insanların ya da grupların tüm insan haklarını sistematik bir biçimde yok sayar.(...) İskence ayrimcilikten beslenir. Bütün iskenceler, kurbanını insanlıktan çıkararak, iskenceci ve iskence gören arasındaki bütün insani bağları koparır. İnsanlıktan çıkarmanın bu yöntemi, eğer kurbanı horgörülen sosyal, politik ya da etnik bir gruptan ise daha kolay yapılır. Ayrimcilik, kurbanı bir insan olarak değil, bir nesne olarak gördüğünden, zalimce davranılmasına müsaade ederek iskence için yolu açar. (...)Ayrimcilik aynı zamanda, ırkçı saldırılar, kadınlara karşı ev içi şiddet ve homofobik nefret suçları gibi, genel olarak toplumdaki belli gruplara uygulanan şiddet eylemlerine karşı, kanunların esit korumasını vermemek anlamına gelir. Önyargının bu saldırgan uygulamaları sıklıkla resmi kayıtsızlıkla kolaylaştırılır."^[3]

Türkiye'de son aylarda tirmanışa geçen ırkçı, ayrimci ve hoşgörüsüzlüğe dayanan söylem ve şiddet olaylarının varlığı, ayrimciligin yarattığı tahribatı görmek için yeterli olacaktır.

B- Türkiye

Hosgörüsüzlük ve Milliyetçi Dalga

Mersin'de 20 Mart 2005 tarihinde yapılan Newroz kutlamalarında, Türk Bayrağı'nın yakılması girişimi ve arkasından yaşanan olaylar, son yıllarda oldukça artan asiri milliyetçiliğin yarattığı hoşgörüsüzlüğü iyice görünür kıldı. 14 ve 12 yaşlarında iki çocuğun bayrak yakma girişiminin yarattığı şiddet ortamı oldukça endişe vericiydi.

Bayrak yakma olayının yarattığı gerginlik, önce Trabzon'da, ardından Adapazarı'nda (Sakarya) şiddete dönüştü. 6 Nisan 2005 tarihinde Trabzon'da ortaya atılan "bayrak yakılıyor" söylentisi 2 bin kişinin dört üniversiteliyi linç girişimine neden oldu. Oysa ki, olayda bayrak yakılmıyor, sadece bir grup genç F Tipi Cezaevleri hakkında bildiri dağıtıyordu^[4]. Ardından, 12 Nisan 2005'de benzer bir olay Adapazarı'nda gerçekleşti. Adapazarı'nda Trabzon'daki olayları protesto amacıyla açıklama yapmak isteyen bir gruba 100 kişilik baska bir grubun saldırmaları yine linç girişimiyle sonuçlandı.^[5]

Tüm bu toplumsal gerginlik hali Türkiye Cumhuriyeti'nin kadim sorunu azinliklara ilişkin tartismayla doruk noktasina ulasti.

Azinliklar Sorunu

Türkiye'de azinliklar sorunu, Cumhuriyetin ilk yillarından günümüze kadar uzanan en sikintili konulardan birini olusturuyor. Bugün AB uyum sürecine paralel olarak, diger hak ve özgürlüklerde oldugu gibi, azinlik haklarinda da bir ilerleme saglandi ise de, bu hala çok yetersizdir. Özellikle uygulamada devlet yetkilileri, müthis bir direnç göstermektedirler.

"(...) yasa koyucu çok önemli reformlar getirmiştir fakat bunları uygulatamamıştır. Bunlar, insanın içine ruh sikintisi veren durumlardır.(...) Sistem direnmektedir."^[6]

Bunun en somut örneği, yaklaşık 8 ay önce, 1 Kasım 2004'de Basbakanlık İnsan Hakları Danışma Kurulu (BIHDK) "Azinlik Hakları ve Kültürel Haklar Çalışma Grubu" tarafından hazırlanan raporun basın açıklaması sırasında yaşanan olaylardır.

Raportörlüğünü Prof. Dr. Baskın Oran'ın üstlendiği raporun açıklanması sırasında İnsan Hakları Danışma Kurulu Başkanı İbrahim Ö. Kaboğlu'na karşı gerçekleşen çirkin davranışlar ve akabinde konuya ilişkin sarf edilen siddet ve tehdit içerikli sözler, Türkiye'de insan haklarına saygının temin edilmesi yönünde atılan onca adımdan sonra, gerçekten de endişe vericidir.

AKP Malatya Milletvekili Süleyman Sarıbaş'ın İnsan Hakları Danışma Kurulu üyelerine ilişkin "Millet bunları tükürüğüyle bogar."; "...Filistin kamp kaçkını, eski sosyalistler, simdilerde libos, AB'ye girersek finos olacak zatlar. ... milliyetsiz devşirmeler..." şeklindeki açıklamaları; IHDK 'Azinlik Raporu'nun açıklanması sırasında, raporu kurul başkanı İbrahim Kaboğlu'nun elinden alarak yırtan Türkiye Kamu-Sen Genel Sekreteri ve IHDK üyesi Fahrettin Yokus'un, yaptığı çirkin saldırıyı savunarak, "Raporu değil bir defa, bin, on bin, yüz bin defa karsımıza çıksa yine yırtacağız" demesi ve ardından yükselen "Bizim sesimizi duymazlarsa kursunun sesini duyarlar" sloganları; DYP Genel Başkan Yardımcısı Saffet Kaya'nın "Yokus doğru yaptı, kutluyorum, eline sağlık." diyerek siddete verdiği destek; raporu "ihanet belgesi" olarak niteleyen Basbakanlık İnsan Hakları Danışma Kurulu üyesi Fethi Bolayır tarafından yapılan suç duyurusu konuyla ilgili önyargının mevcudiyetini açık bir şekilde gözler önüne sermektedir.^[7]

İsviçre'de yayınlanan Tagesanzeiger'in 'Das Magazin' isimli kültür ilavesine konuşan ünlü yazar Orhan Pamuk'un, söylesi sırasında sorulan bir soru üzerine " Burada 30 bin Kürdü öldürdüler. Ve bir milyon Ermeni. Ve neredeyse hiç kimse bunu dile getirmeye cesaret edemiyor. O halde ben yapıyorum. Ve bu yüzden benden nefret ediyorlar."^[8] demesinin ardından ünlü yazara yöneltilen nefret dolu ve siddet içeren tehditler, Isparta'nın Sütçüler Kaymakamı Mustafa Altınpınar'ın Orhan Pamuk'un tüm kitaplarının imha edilmesi talimatını vermesiyle doruk noktasına ulasti.^[9]

Tüm bu yaşananlar sivil toplum örgütleriyle aralarında akademisyen, gazeteci, yazar, siyasetçi ve sanatçıların da bulunduğu 200 aydın tarafından "kitleseel bir histeri" olarak nitelendirilirken, uygulamaların Nazi dönemini hatırlattığına vurgu yapılmıştır.^[10]

Tüm bu gelişmelere ardından Milli Güvenlik Kurulu'nun Milli Güvenlik Siyaset Belgesinde Heybeliada Ruhban Okulu'nun "tehdit" olarak gösterilmesi ve Heybeliada Ruhban Okulu'nun yeniden açılması yönündeki taleplere karşı çıkılması, üst düzeydeki askeri ve sivil yöneticilerin azınlık sorununa bakışını sergilemesi bakımından kaygı vericidir. Her ne kadar, daha sonra basında çıkan haberlerde Disisleri Bakanlığı'nın önerisi üzerine, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğin Heybeliada Ruhban okulunu "tehdit" olarak görmekten vazgeçtiği öğrenildiyse de, Milli Güvenlik Siyaset Belgesinde Heybeliada Ruhban Okulu'nun yeniden açılması yönündeki taleplere karşı çıkılmayacağı yönünde bir görüş de belirtilmemiştir^[11].

Azınlık sorununa ilişkin yaşanan son skandal, Bogaziçi Üniversitesi (BÜ) Rektörlüğü tarafından düzenlenmek istenen "İmparatorluğun Çöküş Döneminde Osmanlı Ermenileri", adlı konferansın, gelen tepkiler üzerine iptal edilmesidir. Konferansın Adalet Bakanı Cemil Çiçek'in Mecliste yaptığı bir konuşmanın hemen akabinde iptal edilmesi, dikkatleri konuyla ilgili olarak adı konulmamış bir baskının mevcudiyetine yoğunlaştırmaktadır. Cemil Çiçek aynen sunları demistir:

"Simdi, siz, o zaman, falanca ülkenin parlamenterlerini nasıl ikna edeceksiniz? Onlar pekala diyecekler ki "siz bizi ikna etmeyin; gidin, Bogaziçi Üniversitesinde Bogaza bakarak bu yalanları söyleyenleri ikna edin." Dolayısıyla, bu, Türk Milletini arkadan hançerlemektir; bunu, çok açık olarak söyleyelim.

Evet, üniversiteler özerktir, özgürdürler; ama, dünyanın hiçbir ülkesinde özerklik ve özgürlük sorumsuzluk olarak anılamaz. Bu, aynı zamanda -çok net olarak ifade ediyorum ki- büyük bir sorumsuzluktur, büyük bir ciddiyetsizliktir.

Dördüncü bir husus: Bir şey daha söyleyeceğim; eger, siz, bilim adına gerçeği aramak istiyorsanız, tarih adına gerçeği aramak istiyorsanız, o zaman, farklı düşünmeleri de çağırmanız gerekir. Neden, orada tek yanlı bir propaganda gerçekleştirilmeye çalışılıyor, bir konferans?!

Arkadaşlarımız da dile getirdiler. Bugün, İsviçre'de ve bazı ülkelerde "Türkler soykırım işlememiştir" demek özgürlüğü tanınmazken, bununla ilgili kırmızı bültenler çıkarılırken, Türkiye'de su günlerde, yarın, Ceza Kanununu konuşacağız ya, birçok da cemiyetlerimiz var ya, derneklerimiz var ya, hani, özgürlük yok diyorlar ya, bu milleti arkadan hançerleme özgürlüğü var, bu millete iftira etme özgürlüğü var; bunu, herkesin görmesi lazım, herkesin anlaması lazım! (Alkışlar)

Evet, bu, büyük bir sorumsuzluktur, büyük bir ciddiyetsizliktir. Özerk kuruluşları da göreve davet ediyoruz. Hükümet olarak bir yetkimiz olsaydı gereğini yapardık. Keske,

Adalet Bakanı olarak dava açma yetkimi devretmeseydim. Simdi, YÖK ne yapacak onu merak ediyorum, simdi, Bogaziçi Üniversitesi ne yapacak onu merak ediyorum; ben de merak ediyorum, biz de merak ediyoruz, milletimiz de merak ediyor. Bu ciddiyetsizlik, bu sorumsuzluk, bu millete küfretme, bu milletin nüfus cüzdanini tasiyanların bu milletin aleyhine propaganda yapma, ihanet etme dönemini artık kapatmamız lazim. Çünkü, milletin vicdani rahatsız oluyor.”^[12]

Bu konuşmanın, 21 Mart 2005 Irkçılığa Karsi Uluslararası Gün nedeniyle, Irkçılığa ve Hosgörüsüzlüğe Karsi Avrupa Komisyonu tarafından kabul edilip açıklanan, “Politik söylemlerde irkçi, anti-semitik ve yabancı düşmanı öğelerin kullanılması”^[13] adli raporun hemen akabinde olması gerçektende ürkütücüdür. Irkçılığa ve Hosgörüsüzlüğe Karsi Avrupa Komisyonu tarafından siyaset bilimleri uzmanı Jean-Yves Camus’a hazırlanan rapor, bu tür konuşmaların tehlikeli boyutlarına dikkatleri çekmektedir. Konuyla ilgili olarak Avrupa Irkçılığa ve Hosgörüsüzlüğe karsi Komisyonunun bir de deklarasyonu bulunmaktadır.^[14] Ancak, BM Egitim Hakki Özel Raportörü Katarina Tomaševski’nin de belirttiği gibi, Ermenilere ilişkin bir soykırım gerçekleştirildiğine dair “Inkar etme baskın gelmektedir”(*). 90 yıl önce gerçekleşmiş tarihsel bir olayı, tekrar gözden geçirmenin ulusal güvenliğe nasıl bir tehdit oluşturabileceğini anlamak, yabancılar için oldukça zordur.”^[15]

Müslüman Olmayan Dini Gruplar ve Hosgörüsüzlük

Siddet olaylarının tirmanisa geçtiği bir dönemin hemen öncesinde ve sonrasında, bazı yazılı ve görsel medya organlarında, ülkemizde bulunan farklı dinlere mensup kişilerle ilgili bir dizi saldırgan ve igdis edici habere tanık olduk. Söz konusu haberleri, devlet erkani tarafından yapılan bazı talihsiz açıklamalar takip etti.

Diyanet İşleri Başkanlığı’ndan sorumlu Devlet Bakanı Mehmet Aydın’ın, AKP Adıyaman Milletvekili Mahmut Göksu’nun Türkiye’deki misyonerlik faaliyetleriyle ilgili soru önergesini yanıtlarken sarf ettiği sözler^[16], konunun devlet nezdinde nasıl anlaşıp ele alındığını göstermesi bakımından gerçektende de endise vericidir.

Bu türden açıklamalar fiziksel siddet için gerekli ortamı hazır hale getirmektedir. Nitekim, 21 Nisan 2005 gecesi Ankara’da bulunan **Uluslararası Protestan Kilisesi**, “Türk Intikam Tugayı” imzalı tehdit mektupları gönderilmesinin ardından molotof kokteylli saldırıya uğramıştır.^[17]

İnsan Hakları Gündemi Derneğine göre farklı dinlere mensup kişilerin Türkiye’deki faaliyetleri ve varlığı, Türk ve Müslüman topluluk için bir tehdit olarak algılanmamalıdır. Bilakis, bu tür faaliyetler kültürel bir zenginlik olarak görülmeli ve korunmalıdır.

Egitim Yoluyla Irkçılık ve Hosgörüsüzlük

Tarih Vakfi tarafından yürütülen "Ders Kitaplarında İnsan Hakları" adlı bir projede, çeşitli konulardan seçilen 190 ders kitabı, gönüllülerden oluşan çalışma grupları tarafından incelendi. Bu tarama sonucunda tüm kitaplarda dört bin (4000) farklı sorun tespit edildi. Elde edilen bulgular ayrıca 33 kişilik bir uzmanlar grubu tarafından incelenerek "Ders Kitaplarında İnsan Hakları: Tarama Sonuçları" [\[18\]](#) başlığı altında toplanmış bulunuyor.

Ders Kitaplarında İnsan Hakları Projesi kapsamında Tarih Vakfi ve TÜBA tarafından 17-18 Nisan 2004 tarihinde İnsan Hakları Eğitimi ve Ders Kitabı Araştırmaları konulu bir de Uluslararası Sempozyum düzenlendi. Sempozyumun "Türkiye'de Eğitim, Ders Kitapları ve İnsan Hakları - II" bölümünde söz alan Ayşe Gül Altınay, Türkiye'de eğitim hayatının farklı evrelerinde karşısına çıkan görüşleri içselleştiren bir öğrenci, yani eğitim sisteminin öngördüğü 'ideal' öğrenci hakkında sunuları söylemiştir:

"Bu öğrencinin ilk özelliği dünyaya milliyetçi bir gözlükle bakmasıdır. Milliyetçilik, Tanil Bora'nın vurguladığı gibi ideolojiler üstü bir 'fikirler sistemi'dir. Atatürk Milliyetçiliği, Milli Güvenlik Bilgisi kitabında da belirtildiği gibi 'tek yol'dur.

Bu milliyetçilik bazı ifadelerle baktığımızda, kapsayıcı ve 'vatandaşlık' esasına dayalı bir milliyetçilik anlayışidir-ki bu haliyle anayasanın 66. maddesinde yer alan "Türk Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür" anlayışına ses getirir.

Ancak, **baska bazı ifadelerle baktığımızda ise etnik esaslı, hatta yer yer ırk kavramı üzerinden kendini tanımlayan bir milliyetçilikle karşı karşıya kalırız. Tanil Bora'nın da vurguladığı gibi 'Ders kitaplarındaki milliyetçilik anlayışı ırkçı veya etno-kültürcü olarak tanımlayabileceğimiz yönelim ile, vatandaşlığı esas alan 'siyasal' milliyetçilik ya da 'yurtseverlik' yönelimi arasında salınmaktadır.'** [\[19\]](#)

Milliyetçi ve ırkçı yaklaşımların varlığı, sadece resmi eğitimde geçerli değildir. Resmi olmayan eğitimde de benzer bir anlayışın yaygınlaştırıldığını görmek mümkündür. Nitekim, Milliyetçi Hareket Partisi endeksli bir kurum olan **Ülkü Ocakları Eğitim Kültür Vakfının Genel Sekreteri Afsin Efkârlioğlu**, Vatan Gazetesinden Tülay Subatlı ile yaptığı bir röportajda arkadaşlarına Hitler'in "Kavgam" kitabını okumalarını tavsiye ettiklerini söylemiştir:

- Ülkücü gençlik neden "Kavgam"i okuyor?

* Ülkücü hareket dikkate değer her kitabı takip ediyor, ama Kavgam da okunan, dikkate değer bulunan bir kitap. Okumayanlar okusun, okuyanlar bir kez daha okusun. Biz arkadaşlarımızdan kendilerini geliştirmelerini istiyoruz.

- Yani siz mi okumalarını tavsiye ediyorsunuz?

* Evet, bir çok kitapla birlikte. Biz arkadaşlarımızdan bin tane kitap okumalarını istiyorsak birisi de Kavgam'dir. Ayrıca bu kitaba yönelmiş özel bir tavsiye söz konusu

degildir. Kavgam, yanislari çok fazla olmakla birlikte dogrulari da olan bir kitap. Hitler, dünya siyasi tarihinde bir döneme damgasini vuran bir kisilik. Eger dünya siyasetini bilmek istiyorsanız Kavgam okunmalı. ^[20]

Hürriyet gazetesinde yayınlanan bir haberine göre Hitler'in "Kavgam" adli kitabi Türkiye'de Subat ve Mart 2005 aylarında en çok satan ilk 10 kitap arasında yer aldı^[21]. Birikim Dergisindeki bir yazısında Samet Inanir bu durumun yaratacağı tehlikeye su şekilde deginmektedir:

"Kavgam'in yaratacağı tehlike, Hitler'in tezlerini benimsemeye yatkın olabilecegimize; tanidik fasizmlere kaymamiza, azili Yahudi düşmanlari olmamiza yol açacağı degil. Bu tehlikeleri tetikleyici unsur olabilir ya da etkinliginin kisitlari yüzünden olmayabilir. Tehlike, Hitler'in dünyayı algilama biçimini, metodolojisini, önceliklerini içselleştirerek, onu rasyonel sayarak içerisinde yasadığımız topluma ve siyasete bakmak." ^[22]

Konuyla ilgili bir diger boyutta, sirf kendi tüzüklerinde "ana dilde eğitim hakkini" savunduklari için Eğitim-Sen hakkındaki kapatma karardır. Genelkurmay Baskanligi, 27 Haziran 2003 tarihli ve Genelkurmay Baskanligi Harekat Baskani Korgeneral Köksal Karabay imzali ve "**Genelkurmay Baskani namina**" ibareli bir yaziyi, **Basbakanlik, İçisleri Bakanligi, Milli Eğitim Bakanligi, Adalet Bakanligi** ve **Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterligi**'ne göndererek, Eğitim-Sen'in tüzüğündeki anadilde eğitim hakkina iliskin maddenin Anayasaya aykiri oldugunu belirtmistir.

Yazi sonrasi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanligi, Ankara Valiligi'ne bir yazi göndererek, tüzükteki "anadille ilgili ifadelerin" Anayasaya aykirligini öne sürmüs, ifadenin tümünden çıkarilmasini istemistir. Bunun üzerine Ankara Valiligi talebiyle, Ankara Cumhuriyet Bassavciligi'nca Eğitim-Sen'in kapatilmasi ve yedi üyesinin cezalandirilmasi amaciyla dava açilmistir. ^[23] Dava en son olarak Yargitay'ın Eğitim-Sen'in kapatilmasi yönünde verdiği kararla suçlanmistir ^[24]. Bu durum Türkiye'de asker ve siyaset iliskisini yeniden gündeme getirmesi hem de askerin demokratiklesme yönünde atilan adimlara sicak bakmadigini göstermesi bakımından endise vericidir. ^[25]

Yeni İletisim Araçlari ve Irkçilik

Irkçiliga ve Hosgörüsüzlüğe Karsi Avrupa Komisyonunun, Agustos 2000 tarihinde İsveç Mukayeseli Hukuk Enstitüsü tarafından hazirlanan "Internet Üzerinde Irkçilikla Mücadele Edilmesine Iliskin Yasal Araçlar" ^[26] baslikli raporu, bir yandan internet üzerinde irkçilikla mücadele etmek için yasal mücadele araçlarini incelerken, diger yandan söz konusu mücadelenin zorunluluguna ve zorluklarina dikkat çekiyordu. Raporu takip eden yıllarda Avrupa Konseyi'nin önce 2001 tarihli "Siber Suçlara Dair Avrupa Sözlesmesi" ^[27] ve ardından 2003 tarihli "Bilgisayar Sistemleri Yoluyla Gerçeklestirilmis Irkçi ve Yabancı Düşmanligi İçeren Eylemlerin Suç Sayilmasiyla Ilgili Siber Suçlara Dair Sözlesmeye Ek Protokol" ^[28] üne ragmen, Avrupa bölgesinde

internet üzerindeki ırkçı ve yabancı düşmanı yayınlar halen devam etmektedir. Ne yazık ki, nefret dolu bu kervana, özellikle son yıllarda Türkiye'den de katkılar yapılmaktadır.

Türkiye'nin, insan haklarıyla ilgili uluslararası sözleşmelere ilişkin klasik utangaç tavrını bu alanda da görmek mümkündür. Türkiye adı geçen sözleşmeyi ve ilgili ek protokolü ne imzalanmış ne de onaylanmıştır. Buna karşılık, Türkiye'de son yıllarda Türkçe yayın yaparak ırkçılığı, yabancı düşmanlığını ve hoşgörüsüzlüğü yaygınlaştıran web sitelerinin varlığı, giderek artan bir vahamet kazanmaktadır. Söz konusu web sitelerinin içinde özellikle dört tanesinin hemen göze çarptığını söylemek mümkündür. Bunlardan ilki, ırkçılık yaptıklarını açık bir şekilde ifade eden ve azınlıkları sağlıklı bir bünye için "hastalık mikrobi" olarak nitelendiren "Ulusal Hareket" [29] adlı web sitesidir. İkincisi ırkçı yaklaşımını adından dahi gizleme gereği duymayan "Türkiye Fasist Partisi" [30] dir. Üçüncüsü, Türkiye'de ırkçı düşüncenin en önemli isimlerinden biri olarak görülen Hüseyin Nihal Atsız'a atfen kurulmuş olan "atsiz.org" [31] adlı web sitesidir. Dördüncüsü, yabancı düşmanlığı ve anti-semitik ifadelerle dolu açıklamaların yer aldığı "Ülkücü Hareket" [32] adlı web sitesidir. Söz konusu siteler, sürekli bir şekilde ırkçılığı ve hoşgörüsüzlüğü yaygınlaştıran yayınlar yapmakta ve hatta belli örgütlenmeler içinde olduklarına dair mesajlar vermektedirler. Bu tür yayınlara ilişkin su ana kadar herhangi bir önlem alınmış değildir. Ancak, söz konusu mesajların sürekli tehdit içerir nitelikte ve siddet yüklü olması, bu konuyla ilgili olarak ivedilikle yasal önlemlerin alınmasını ve uygulanmasını zorunlu kılmaktadır.

Ayrımcılığa Dair Yasal Mevzuat

Türkiye'nin yasal mevzuatı ayrımcılığın değişik biçimlerine ilişkin bazı hükümler getirmekle birlikte kapsamlı bir mevzuat söz konusu değildir. AB'ye aday on üç ülkede ayrımcılıkla mücadele için alınan önlemlere ilişkin hazırlanan rapor[33], söz konusu yasal mevzuatı değişik yönleriyle aktarmaktadır. Son olarak kabul edilen Türk Ceza Kanununun, 122. Maddesi genel anlamda ayrımcılığı ilk kez yasaklamakta ve ayrımcılığa karşı cezai yaptırım öngörmektedir. Bununla birlikte, hazırlanan ilk tasarıda "cinsel yönelime ilişkin ayrımcılık" da yasaklanmış olmasına rağmen, yasanın kabul edilen halinde cinsel yönelime ilişkin ayrımcılığın yer almaması [34] üzüntü vericidir. Türkiye'de ayrımcılıkla ilgili olarak sıkıntı yaratan bir diğer sorun da, Türkiye'nin uluslararası İnsan Hakları Sözleşmelerini onaylamak ve uygulamak konusundaki çekinceli tavrıdır.

Türkiye uluslararası düzeyde kabul görmüş pek çok insan hakları sözleşmesini onaylamış olmasına rağmen, özellikle ayrımcılıkla doğrudan ilişki maddelere çekinceler koymaktadır. Türkiye BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni 14 Eylül 1990 tarihinde imzalamış ve 9.12.1994 tarihli ve 4058 sayılı kanunla onaylamış olmasına rağmen, sözleşmenin eğitim hakkı ile ilgili 17, 29 ve 30. maddelerine, T.C. Anayasası ve 24 Temmuz 1923 tarihli Lozan Anlaşması hükümlerine ve ruhuna uygun olarak, ihtirazi kayıt koymuş ve yorumlama hakkını saklı tutmuştur. Bu halen geçerli bir durumdur.

Benzer bir durum Avrupa Temel Hak ve Özgürlüklere Dair Avrupa Sözleşmesine Ek 1. Protokolü içinde geçerlidir. Türkiye 1. nolu Ek protokolü imzalayıp onaylamasına rağmen, 2. maddeye 1924 tarihli Tevhid-i Tedrisat Kanununu gerekçe göstererek çekince konmuştur. Son olarak, 4 Haziran 2004'de BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesini de onaylayan Türkiye, sözleşmeyi yine çekinceyle onaylamıştır. Türkiye, Sözleşmenin 13. maddesine T.C. Anayasasının 3, 14 ve 42. maddelerini gerekçe göstererek, çekince koymuştur. 1982 Anayasasının 3 ve 14. maddeleri şu şekildedir:

III. Devletin Bütünlüğü, Resmî Dili, Bayrağı, Millî Marsi ve Baskenti

- Madde 3- Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür.
- Dili Türkçe'dir.
- Bayrağı, şekli kanununda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır.
- Millî marsi "İstiklal Marsi"dir.
- Baskenti Ankara'dır.

Anayasanın, temel hak ve özgürlüklerin hangi hallerde kötüye kullanıldığının kabul edileceğini açıklayan 14. maddesi, AB uyum yasaları çerçevesinde 2001'de kabul edilen 4709 sayılı yasa'nın 3. maddesi ile değiştirilmiştir. BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'ne konan çekince değişik metne göredir:

Madde 14- (Değişik: 4709 – 3.10.2001/m.3) Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbirisi, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı ve insan haklarına dayanan demokratik ve laik Cumhuriyeti ortadan kaldırmayı amaçlayan faaliyetler biçiminde kullanılamaz.

Anayasa hükümlerinden hiçbirisi, Devlete veya kişilere, Anayasayla tanınan temel hak ve hürriyetlerin yok edilmesini veya Anayasada belirtilenden daha geniş şekilde sınırlandırılmasını amaçlayan bir faaliyette bulunmayı mümkün kılacak şekilde yorumlanamaz. Bu hükümlere aykiri faaliyetlerde bulunanlar hakkında uygulanacak müeyyideler, kanunla düzenlenir. [\[35\]](#)

C- Öneriler

İnsan varlığı karmaşık bir kimliğe sahiptir ve tek boyutlu olarak düşünülemez. Bu haliyle insanın irksal, etnik, cinsel, sosyal köken vb. pek çok farklı kimliğe sahip olduğunu görmek mümkündür. Bu farklılıklar insan varlığının kültürel zenginliğini ifade eder. Bu zenginlik korunmalıdır. Bu açıdan bakıldığında Türkiye;

Yasama

- Mevcut Ombudsman yasa taslagından hareketle Ombudsman yavasini çikartmalidir.
- Ulusal Azinliklerin Korunmasina Iliskin Çerçeve Sözlesmesini imzalayip onaylamalidir;
- Bölgesel ya da Azinlik Dillerine Iliskin Avrupa Sartini imzalayip onaylamalidir;
- Taraf oldugu uluslararası İnsan Haklari Sözlesmelerine azinliklar bakımından koydugu çekinceleri geri almalidir;
- Avrupa İnsan Haklarına Sözlesmesine ek 12 Nolu protokolü onaylamalidir;
- Medeni ve Siyasal Haklar Sözlesmesinin Seçimlik Protokolünü onaylamalidir;
- Mevcut mülteci mevzuatini gözden geçirmeli ve mültecilere yönelik ayrimciligin giderilmesi için önlemler almalidir;
- Ivedilikle ırk ve etnik kökene dayali ayrimciligin önlenmesi ile ilgili bir yasa kabul etmelidir. Ancak, ayrimciligin önlenmesine iliskin yasal önlemler bununla sinirli kalmamali, ayrimciligin degisik formlarini kapsamina alan degisik konularda yasal düzenlemeler yapmalidir.
- "Azinlik yaratma suçu" gibi, insan haklariyla bagdastirilmesi oldukça zor olan hukuki düzenlemeleri hukuk mevzuatından ayiklamalidir;
- Revize edilmiş Avrupa Sosyal Sartini vakit geçirmeden onaylamalidir;
- Hukuk sisteminde dogrudan, dolayli ayrimcilik ve taciz tanimlari yapmalidir;
- Anayasa (10. madde) ve yasalara "etnik" terimini ayrimciligin bir unsuru olarak eklemelidir;
- Azinlik tanimlamasini Uluslararası Normlara göre tekrar gözden geçirmelidir;
- Azinliklari ilgilendiren konularin yönetmelik, yönerge gibi "esnek" hukuki normlarla düzenlenmesinden vazgeçilmeli, azinliklerin haklari yasal çerçeveye kavusturmalidir;

Yürütme

- İnsan Haklarını ilgilendiren her konuda ve bilhassa azinliklerin korunmasi ve ayrimciligin önlenmesini konu alan düzenlemeleri yaparken, Birlesmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği'nin ilgili birimlerinden görüş almalidir.
- Ivedilikle bir Ulusal İnsan Haklari Kurumu olusturmalidir. Ulusal İnsan Haklari Kurumu'nu Paris İlkelerine uygun bir şekilde kurmalidir. Tüm bu çalismalari sivil toplum örgütleri ile birlikte yapmali ve sivil toplum örgütlerinin görüşlerini almalidir;
- Sivil toplum örgütlerinin özellikle bilinç yükseltme alanında faaliyette bulunmalari yönünde yaptıkları çalismalari tesvik etmelidir;

- Dini azinliklarin tüm ihtiyaçlarini göz önüne alarak ve söz konusu azinliklarla karsilikli görüs alis verisi içinde, bu azinliklarin dini kurumlarinin tüzel kisilik kazanmasi için gerekli çalismalari yapmalidir;
- AB üyeliği için müktesebatta da yer alan bir zorunluluk olarak, T.C. Hükümeti irk ve etnik ayrimcilik için Esitlik Kurumu olusturulmasi için çalismalar yapmalidir. Gerekli görülürse Esitlik Kurumu Ulusal Insan Haklari Kurumu'nun bir parçasi olarak da kurulabilir. Ayrica, Avrupa Birliginin Ayrimciliga iliskin direktiflerini de dikkate almalidir.
- Alevilik gibi, Sünni olmayan Müslüman mezheplerin taleplerini dikkate almalidir;
- Irk ve etnik ayrimciligin ortaya çikarilmasina yardimci olacak istatistiksel çalismalar yapmalidir. Örneğin, İçisleri Bakanligi'nin 90'li yillarin basinda çikardigi ve Devlet Istatistik Enstitüsü'nün (DIE) din ve etnik konularda istatistiksel çalisma yapmasini kisitlayan genelgesini kaldirmali ve DIE'nin bu konularda yeterli bilgiyi ortaya koyabilecek çalismalar yapmasini saglamalidir.
- Ders kitaplarindan, ayrimci, irkçi, yabancı düşmanligi ve hosgörüsüzlük yaratan kisimleri çikarmalidir.

Yargi

- Avrupa Insan Haklari Sözlesmesi ve Avrupa Insan Haklari Mahkemesinin kararlarini ve diger uluslararası insan haklari standartlarini uygulamalidir.
- Yargiç ve savcilar ayrimcilik konusunda egitilmelidir. Ayrimcilik konusu yargiç ve savcilara yönelik eğitim müfredatinin bir parçasi haline getirmelidir.
- Irk ve etnik köken ayrimciligi davalarinda ceza davalari hariç olmak üzere ispat yükünün karsi tarafa geçmesini saglayacak usul hukuku düzenlemelerini yapmalidir;

[1] CCPR General Comment No. 18. (General Comments): Non-discrimination: 10/11/89. para 7 <http://www.ohchr.org/english/bodies/hrc/comments.htm> web sitesinde mevcuttur.

[2] 12 Nolu Protokol 01/04/2005 tarihinde yürürlüğe girdi. Su an toplam 11 Avrupa ülkesi 12 Nolu Protokolü onaylamis durumda. Ancak, AB ülkelerini de içerecek sekilde pek çok gelismis Avrupa ülkesi sözleşmeyi ne yazik ki onaylamis degil. Fransa, Danimarka, İngiltere gibi ülkeler onaylamadiklari gibi 12 Nolu Protokolü imzalamis da degiller. Türkiye ise 12 Nolu Protokolü 18/04/2001 tarihinde imzaladi ancak henüz

onaylamadi.

[3] TAKE A STEP TO STAMP OUT TORTURE; Chapter 2: Discrimination: fertile ground for torture, 37, Amnesty International, First published in 2000 by Amnesty International Publications 1 Easton Street London WC1X 0DW United Kingdom. <http://web.amnesty.org/library/eng-313/reports&start=871> web sitesinde mevcuttur. Ayrıca raporun Türkçe'sine Uluslar arası Af Örgütü Türkiye Subesinden ulaşmak da mümkündür: <http://www.amnesty-turkiye.org/>

[4] Tehlikeli tirmanis; Sabah Gazetesi;
07/04/2005; <http://www.sabah.com.tr/2005/04/07/gnd103.html>

Trabzon'da linç Provası Talat'la Baslamisti; BIA Haber Merkezi 19/04/2005
; <http://www.bianet.org/php/.&HTMLDizinDosya=/2005/04/20/59531.htm> Trabzon'da linç girişimi ; Radikal Gazetesi 7 Nisan 2005
<http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=148874>

[5] Adapazari'nda linç girişimi; Hürriyet Gazetesi; <http://www.hurriyetim.com.tr/haber/0,,sid~1@w~2@nvid~562380,00.asp>
[12.04.2005](http://www.hurriyetim.com.tr/haber/0,,sid~1@w~2@nvid~562380,00.asp)

Bes TAYAD üyesine dava açıldı; CNN Türk;
http://www.cnn.com.tr/TURKIYE/haber_detay.asp?PID=318&HID=1&haberID=96499 ; 17 Mayıs, 2005

[6] Türkiye'de Azinliklar: Kavramlar, Lozan, İç Mevzuat, İçtihat, Uygulama; Baskın Oran; Tesev Yayinlari; Haziran 2004 S.
110. http://www.tesev.org.tr/etkinlik/baskin_oran.pdf web sitesinde mevcuttur.

[7] İnsan haklarınıza çakarım iki tane! Radikal Gazetesi <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=133054> 2 Kasım 2004 ; Ne düşünce kaldı ne de özgürlüğü... İBRAHİM Ö. KABOGLU <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=133173> 3 Kasım 2004; Ayrıca bkz. Yokus: Bin kere yırtarım <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=133159> Azinlik raporu 'paramparça' <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=132968> ; TSK: Zorla azinlik olmaz <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=133157> ; Azinlik Raporu için suç duyurusu <http://www.ntvmsnbc.com/news/292987.asp> 25 Ekim 2004.

[8] Kimse söylemiyor, bari ben söyleyeyim; Kültür/Sanat; İsmail EREL/FRANKFURT; Hürriyet Gazetesi;
09.02.2005 <http://www.hurriyetim.com.tr/haber/0,,sid~13@tarikh~2005-02-09-m@nvid~535000,00.asp>

[9] Barbar zihniyete tepki, Radikal Gazetesi; <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=148102> ; 31 Mart 2005

- [10] Aydinlardan irkçi tirmanis uyarisi; Radikal Gazetesi; <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=149257>
11 Nisan 2005 [11] Heybeli açılmasin; Hürriyet Gazetesi; <http://www.hurriyetim.com.tr/haber/0,,nvid~569636,00.asp> ; 28/04/2005; Ruhban Okulu için MGK hazir; Radikal Gazetesi; <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=154764> ; 4 Haziran 2005
- [12] ADALET BAKANI CEMİL ÇİÇEK (Ankara); BİRİNCİ OTURUM; 24 Mayıs 2005 Sali; Açılma Saati: 14.00; BASKAN: Baskanvekili Ismail ALPTEKİN; KÂTİP ÜYELER: Yasar TÜZÜN (Bilecik), Mehmet DANIS (Çanakkale) <http://www.tbmm.gov.tr/tutanak/donem22/yil3/ham/b10101h.htm>
- [13] "The use of racist, antisemitic and xenophobic argument in political discourse" Jean-Yves Camus. ECRI: European Commission against Racism and Intolerance March 2005. Avalieble at http://www.coe.int/T/E/.camus_en.pdf
- [14] ECRI Declaration on the use of racist, antisemitic and xenophobic elements in political discourse (adopted on 17 March 2005) Avaliable at <http://www.coe.int/T/E/.Declaration%20eng.asp#TopOfPage>
- [15] Egitim Hakki Özel Raportörü, Katarina Tomaševski tarafından 3-10 Subat 2002 tarihlerinde hazirlanan Türkiye Özel Raporu ; Ekonomik ve Sosyal Konsey; Dagitim: GENEL E/CN.4/2002/60/Add.2 27 Mart 2002 ORJINAL DIL: INGILIZCE (*)Belçika Senatosu Ermeni soykirimina iliskin bir karari 1998'de kabul etti, benzer sekilde Fransa Parlamentosunda Ocak 2001'de. Akcam, T., "Le tabou du génocide arménien hante la société turque", Le Monde diplomatique, juillet 2001.
- [16]"Baskanligimiz, misyonerlik faaliyetlerinin, toplumumuzun degerler bütününün en temelinde yatan dini inancinda bir farklilasma meydana getirerek, onun tarihi, dini, milli ve kültürel birlikteligini ve bütünlüğünü bozup, parçalamayi amaçladigini düşünmektedir. Tarihi birikimimiz ve günümüzdeki gelismeler göz önüne alindiginda masum bir din tebligini veya din hürriyetini kullanimi hadisesi olmadigi, aksine tarihi arka plani ve siyasi amaçlari olan son derece planli bir hareket oldugu görülmektedir." - Aydın: Misyoner hareket siyasidir - . Radikal Gazetesi. 28/03/2005. <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=147855&tarih=28/03/2005> Web Sitesinde Mevcuttur. Ayrica Bkz. "Bakan Aydın: 368 kisi din degistirdi." Birgün Gazetesi. 28/03/2005 S.4
- [17] Protestan Kilisesine Tehdit Ardindan Saldiri; BIA Haber Merkezi <http://www.bianet.org/2005/04/28/60087.htm> 28/04/2005
- [18] Ders Kitaplarında İnsan Hakları Projesi, Tanıtım Brosürü; Tarih Vakfı Yayınları;

2003: Projenin Tanitimi Tarih

Vakfinin <http://www.tarihvakfi.org.tr/projeler/insanhaklari.asp> web sitesinde mevcuttur.

[19] <http://www.bianet.org/2004/04/20/32909.htm> web sitesinde mevcuttur. Ayrıca Bkz. Tanil Bora; Ders Kitaplarında İnsan Hakları: Tarama Sonuçları; Ders Kitaplarında Milliyetçilik; Tarih Vakfı Yayınları; 1. Baskı; Kasım 2003; s. 65-89

[20] Ülkü Ocakları Eğitim Kültür Vakfı'nın resmi web sitesinde mevcuttur: <http://www.ulkuocaklari.org.tr/afsin/ilk.htm> 09/06/2005

[21] "Kavgam"ın çok satması İsrail ve ABD karsitliğinin göstergesi; Hürriyet Gazetesi; Kültür Sanat / Kitap

18.03.2005; <http://www.hurriyetim.com.tr/haber/0,,sid~15@nvid~551064,00.asp> web sitesinde mevcuttur.

[22] Kavgam'ın Neden ve Nasıl Okuyoruz? ;Samet İnandır ; Güncel Makale Birikim Dergisi 31 Mart 2005
Perşembe http://www.birikimdergisi.com/birikim/makale.aspx?makale_id web sitesinde mevcuttur.

[23] "Eğitim-Sen'e Kapatma Davası Hukuka Aykırı" <http://www.bianet.org/2004/06/07/38335.htm>

[24] Eğitim Sen Hukuksal ve Örgütsel Mücadelesini Sürdürecektir!

http://www.egitimsen.org.tr/basinaciklamasi/25mayis2004_kapatilmadavasi.html ; Eğitim-Sen'den 'kapatılma' protestosu; CNN Türk; http://www.cnnturk.com.tr/HABER/haber_detay.asp?PID=318&HID=1&haberID=9750 1; 21 Mayıs, 2005; Eğitim-Sen'e AIHM yolu; CNN Türk; http://www.cnnturk.com.tr/TURKIYE/haber_detay.asp?PID=318&HID=2&haberID=98639 ; 25 Mayıs, 2005 Eğitim-Sen'e kötü haber; NTV; <http://www.ntvmsnbc.com/news/325453.asp> ; 29 Mayıs 2005

[25] Askerin son günlerde sivil siyasete ve hatta eğitime müdahalesine ilişkin, Eğitim-Sen Davasının öncesine ve sonrasında denk gelen pek çok gelişme yaşanmıştır. Ancak, Eğitim-Sen Davası Türkiye'de askeri demokratikleşmeden hoşnut olamadığının somut bir göstergesidir. Eğitim-Sen'e açılan dava ile ilgili olarak Sağlık Meslek Odaları Koordinasyon Kurulu Başkanı Prof. Dr. Tahsin Yesildere de, kapatma davası dosyasında Genelkurmay Başkanlığı'nın yazısının yer almasına değinerek "Askerin demokratik toplumun önündeki en büyük engel olduğu bu davayla bir kez daha ortaya çıktı" diyerek durumu gayet iyi bir şekilde özetlemiştir(<http://www.bianet.org/2004/07/08/38577.htm> web sitesinde mevcuttur.

Nitekim, 10 Mart 2004'de Hürriyet gazetesinde Necdet AÇAN imzasıyla "İlginç istihbarat: Kara Kuvvetleri Komutanlığı, kaymakamlıklara bir yazı yollayıp, "AB ve ABD yanlısı kişiler ve yüksek sosyete" hakkında istihbarat toplanmasını istedi." başlıklı bir haber yayınlandı. Haberde 'Azinliklar ve kendini azinlik olarak görme eğiliminde olan (Çerkez, Roman, Abaza, Arnavut ve Bosnak vb) gruplar' hakkında bilgi toplanmasının istediği belirtilmiş ve bu haber Genel Kurmay Başkanlığınca doğrulanmadı. Askerlerin sivilleri fışledığı yolundaki bu haber geniş yankılar uyandırmış ve tepki çekmişti.

<http://www.hurriyetim.com.tr/haber/...381401,00.asp> web sitesinde mevcuttur. Söz konusu haberin yarattığı sarsıntının üzerinden 5 ay sonra, yine Hürriyet Gazetesinde 02.08.2004 tarihinde Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) tarafından, Genelkurmay Başkanı ve 312 generale bir "uyarı mektubu" gönderildiği ortaya çıktı. Habere göre, mektupta DEP milletvekillerinin bırakılmasını, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AIHM) üst mahkeme olarak kabul edilmesi eleştiriyor ve "hükümetin haddini bilmesi gerektiğini" söylüyordu.

(<http://www.hurriyetim.com.tr/haber/0,,sid~1@w~1@nvid~448364,00.asp> web sitesinde mevcuttur). Tüm gelişmeler karşısında Türkiye'de, demokratikleşme sürecinde hoşlanmayan kesimlerin dönüp dolasıp askerden umut beklemesi, askerlerinde sadece demokratikleşme karşıtlarından destek görmesi pek de sasirtici olmasa gerek.

[26] Legal Instruments To Combat Racism On The Internet; Report prepared by the Swiss Institute of

Comparative Law (Lausanne); Strasbourg, August 2000; CRI (2000) 27; Secretariat of ECRI (the European

Commission against Racism and Intolerance); Directorate General of Human Rights – DG II; Council of Europe <http://www.coe.int/T/E/.CRI%282000%2927.pdf> web sitesinde mevcuttur.

[27] Avrupa Sözleşmeleri Serisi

185. <http://conventions.coe.int/...CM=8&DF=6/7/05&CL=ENG> web sitesinde mevcuttur.

[28] Avrupa Sözleşmeleri Serisi

189. <http://conventions.coe.int/...CM=8&DF=13/04/05&CL=ENG> web sitesinde mevcuttur. Ek Protokol ne yazık ki yeterli onay bulunmadığı için henüz yürürlüğe girmemistir. Ancak mevcut durum ilgili ek protokolün ivedilikle yürürlüğe girmesi için yeterli gerekçeler sunmaktadır.

[29] "Ulusal Hareket" adlı web sitesi <http://www.ulusalhareket.com/index2.htm> url adresi üzerinden yayın yapmaktadır. Mart 2005'de Web sayfalarının giriş sayfaları "Kürtler ve Domuzlar Giremez" sloganıyla açılıyordu. Haziran 2005 itibarıyla yaptıkları

açıklamada ise sunlar yazıyordu: "Duyuru! Türkiye'mizin yasadığı olaylar süphesiz bir dirilisin göstergesi halini almıştır. bu dirilisi her ne kadar basın gizli tutmaya çalissa da gerçekler fark ediliyor ve ırkçı ideoloji destekçilerini toparlıyor!!!...Bir Türk milliyetçisi olarak yazıyoruz. Hükümet Kürtçülük yaptığı sürece ,bizlerde kafatasçı ırkçılar gibi olmaya devam edeceğiz, Kürtler kasınıyor,sehit kaniyla sulanmış bayragımıza pis ellerini sürüyor. Bunun bir bedeli olduğunu unutan Kürtler ve AKP'liler çok ağır sonuçlarla karşılaşacaklar. Türk milliyetçiliği hızla birbirine kenetlenmeye başladı ve yakın zamanda AB kriterlerini uygulamak için bizden izin almak durumuna düşebilirsiniz." <http://www.ulusalhareket.com/haber08.htm>

[30] "Türkiye Fasist Partisi" adlı web sitesi <http://www.turanproje.cjb.net/> url adresi üzerinden yayın yapmaktadır. İnternet üzerinde dikkatleri ilk olarak, 21 Kasım 2004 tarihinde düzenlenen bir polis operasyonunda, 'terörist' oldukları gerekçesiyle öldürülen kamyon sürücüsü Ahmet Kaymaz ve 12 yaşındaki oğlu Ugur Kaymaz'la ilgili yaptıkları açıklamayla çektiklerini söylemek hiç de yanlış olmayacaktır. "Kendilerinin yapmadığını" ama öldürülenlerin Kürt olması nedeniyle yapanları "desteklediklerini" açık bir şekilde ifade etmişlerdi.

[31] "ATSIZ.org" web sitesi <http://www.atsiz.org> url adresi üzerinden yayın yapmaktadır. 1905-1975 tarihleri arasında yaşayan Hüseyin Nihal Atsız, 1944 tarihli İrkçilik-Turancılık davasının en büyük sanıklarından biriydi. Atsız'ın İrkçi nitelikte kaleme aldığı pek çalışması bulunuyor. 10/06/2005

[32] "Ülkücü Hareket" adlı web sitesi <http://www.ulkucuhareket.org/index.html> adresi üzerinden yayın yapmaktadır. Sitede Heybeliada Ruhban okulunun açılmasına karşı çıkıldığı gibi, Rum Patrikhanesinin kapatılması yönünde görüşler de yer almaktadır <http://www.ulkucuhareket.org/ruhbanokulu.htm> . "Yahudilik ve Masonluk özel Dosyası" adı altında anti-semitik ifadeler bulunmakta <http://www.ulkucuhareket.org/siyonizm/index.htm> ve güneydoğuda yaşananlara ve Kürt sorununa ilişkin yapılan bir açıklamaya dair, isim verilmeksizin şu sözler sarf edilmektedir: "Göz yumdukları şu siyasî fahişe 'Diyarbakır'ın kendilerine ait olduğunu imâ ettiğinde' ağzına kursun doldurulsaydı bugün böyle bir zilleti yaşamazdık biz!" 10 Haziran 2005.

<http://www.ulkucuhareket.org/guneydogu.htm>

[33] 13 ADAY ÜLKEDE AYRIMCILIKLA MÜCADELE İÇİN ALINAN ÖNLEMLERE İLİSKİN RAPOR; (VT/2002/47); TÜRKİYE ÜLKE RAPORU; MEDE European Danışmanlık Göç Politikaları Grubu ortaklığı ile Levent Korkut tarafından hazırlanmıştır; MAYIS 2003; www.rightsagenda.org web sitesinde Türkçe ve İngilizce olarak mevcuttur.

[34] Madde 122 - (1) Kisiler arasında dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım yaparak; Türk Ceza Kanunu (5237);

Kabul Tarihi: 26/09/2004; Resmi Gazete: 12/10/2004 No: 25611 <http://www.uyap.adalet.gov.tr/mevzuat/data/kanun/1414.html> web sitesinde mevcuttur.

[35] Uyum Yasalari, Degerlendirme ve Karsilastirmali Metinler; Izmir Barosu Yayinlari; Birinci Basim; Temmuz 2003; Izmir. S. 17